

Zamknięcie granic getta warszawskiego, statystyki

Pierwsze kroki zmierzające do utworzenia getta w Warszawie zostały podjęte przez Niemców już jesienią 1939 r.

Adam Czerniaków, przewodniczący tamtejszego Judenratu, w swoim dzienniku pod datą 20 grudnia zanotował: „Pogłoski o Pradze (ghetto)”. W styczniu 1940 r. do Warszawy przybył **Waldemar Schön**, który przed wojną współpracował m.in. z **Hansem Frankiem**. Władze Generalnego Gubernatorstwa powierzyły mu stanowisko pełnomocnika do spraw przesiedleń i zadanie stworzenia getta w tym mieście. Schön początkowo planował przeniesienie społeczności żydowskiej za Wisłę i ulokowanie getta na wspomnianej już Pradze, jednak z wielu względów – w tym gospodarczych i logistycznych – pomysł ten nie został zrealizowany. Skupiono się na dzielnicy północnej, zamieszkaney w większości przez społeczność żydowską. W marcu podjęto decyzję o budowie murów wokół terenu określanego przez Niemców jako „Seuchensperrgebiet” („obszar zagrożony epidemią”). Do ich wznoszenia – na koszt gminy żydowskiej – przystąpiono w kwietniu 1940 r. Proces ten trwał ponad dwa miesiące. Część przeznaczona dla Żydów w Warszawie została wyznaczona w tzw. północnej dzielnicy. Od 1940 r. miasto, w którym u progu II wojny światowej niemal jedną trzecią mieszkańców stanowili Żydzi, podzielił 16-kilometrowy mur. Do 16 listopada 1940 r., czyli zamknięcia bram getta, granice tej dzielnicy zmieniały się, a niektóre wcześniej zaplanowane fragmenty nie weszły w jej obręb. W takich sytuacjach rozbierano istniejące kawałki muru.

Getta tworzone przez Niemców na okupowanych ziemiach polskich w powszechnej świadomości kojarzone są właśnie z otaczającym je murem, jednak w okupacyjnej rzeczywistości taka konstrukcja wokół tzw. dzielnic żydowskich była rzadkością. Z pewnością wybudowano je w Warszawie, Krakowie i Nowym Sączu, lecz częściej getta izolowano za pomocą zasieków z drutu kolczastego, płotu lub wytyczano jedynie umowne granice.

W obrębie getta warszawskiego – obszaru liczącego ok. czterech kilometrów kwadratowych –

znalazło się do końca 1940 r. **ok. 395 tysięcy Żydów**, zamieszkałych przed wojną nie tylko w Warszawie, lecz również przymusowo przesiedlonych tam z innych miejscowości, w tym z terenów wcielonych do III Rzeszy. W następnych miesiącach, wskutek przesiedlania do getta kolejnych grup Żydów, liczebność osób tam zamkniętych zwiększała się. Gęstość zaludnienia wynosiła niemal 129 tysięcy na kilometr kwadratowy. Szacuje się, że w szczytowym momencie – w marcu 1941 r. – w getcie przebywało blisko **460 tysięcy** osób. W obrębie murów znaleźli się ludzie o różnej pozycji społecznej, wykształceniu, profesji, stopniu religijności, płci czy wieku. Połączyły ich określone przez Niemców pochodzenie rasowe oraz nakaz życia za murami.

Ogromne przeludnienie spowodowało, że warunki sanitarne bardzo szybko zaczęły urągać godności ludzkiej, pojawiły się głód i epidemie chorób zakaźnych. Od listopada 1940 r. do lipca 1942 r. z głodu i chorób zmarło ok. 100 tysięcy mieszkańców getta. Ubóstwo było tak ogromne, że często nagie ciała zmarłych zostawiano na ulicach, by nie ponosić kosztów związanych z pochówkiem. W trakcie tzw. **Wielkiej Akcji** (22 lipca – 21 września 1942 r.) do obozu zagłady w Treblince deportowano ok. 260 tysięcy Żydów, ok. 10 tysięcy osób zamordowano na miejscu, zaś niemal 11 tysięcy wywieziono do obozów pracy, głównie do dystryktu lubelskiego. Po tych wydarzeniach legalnie w getcie przebywało ok. 35 tysięcy Żydów, a liczba tych, którzy nie byli nigdzie zarejestrowani, mogła sięgać ok. 20–30 tysięcy. Łącznie zatem przebywało tam ponad 50 tysięcy osób. Teren getta znacznie okrojono.

Zobacz też:

[Zamurowani żywcem](#)

Autor: dr Martyna Grądzka-Rejak

Data publikacji: 2023-03-14

Data wydruku: 2023-04-08 14:58

Źródło: <https://1943.pl/arttykul/zamkniecie-granic-getta-warszawskiego-statystyki/>